

Motion till riksdagen 2019/20:606

av **Angelica Lundberg m.fl. (SD)**

Sverigevänlig konsumentpolitik

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering	3
Mål för konsumentpolitiken	3
Ursprungsmärkning	3
Märkning av produkter från slakt utan bedövning	4
Innehållsförteckning på alkoholhaltiga drycker	4
Ursprungsmärkta menyer	5
Handla svenskt.....	5
Barn som konsumenter	5
Underlätta aktiva val.....	6
Skärpta regler vid telefonförsäljning	6
Åtgärder mot bluffakturor	7
Åtgärder mot ocker.....	7
Konsumentverkets stöd till organisationer	7
Försäljning av andrahandsbiljetter	8
Likvärdigt konsumentskydd för passagerare.....	9

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt konsumentpolitiskt mål: att alla konsumenterna ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra ursprungsmärkningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att produkter från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige tydligt ska märkas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan om att produkter från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom hela EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppge innehåll i alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning på menyer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upplysa om fördelar med att handla svenskt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga inköp bör styras mot mer miljövänliga svenska varor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa konsumentskyddet för barn och unga i den digitala världen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att våra lagar gällande marknadsföring riktad mot barn blir en miniminivå i hela Europa och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för konsumenterna att göra aktiva val och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även företag ska få utökat skydd mot telefonförsäljare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ångerrätten vid telefonförsäljning även ska gälla för företag och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga undantag ska göras för partiernas försäljning av lotter och spel och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lotter och spel inte ska kunna säljas på kredit och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och skärpa lagarna kring oriktiga fakturor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om ocker så att den åter får önskad effekt på priser och avtal och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kontrollen av de organisationer som söker statligt stöd och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i förordningen tydliggöra vikten av politiskt oberoende för att få stödet utbetalt och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förordningen i syfte att förhindra att samma organisation får stödet flera gånger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för att göra det olagligt att sälja andrahandsbiljetter till ett högre pris än originalpriset och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att konsumentskyddet ska vara likvärdigt för passagerare oavsett om de färdas med flyg eller tåg, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Konsumentpolitiken är ett viktigt politiskt område som berör alla människor i deras vardag. Grundläggande är att vi alla kan känna oss trygga med det vi väljer att konsumera och veta vilka regler som gäller både före och efter köp.

För att konsumenter ska kunna handla hållbart och välja produkter som minskar påfrestningarna på miljön är det avgörande att information finns lättillgänglig så att medvetna val kan göras. Det är av stor vikt att ge konsumenter möjlighet till vetskap om vad varor innehåller och om mer abstrakta värden som lönevillkor och arbetsvillkor för den som producerar varan. Det är centralt att veta om, hur och av vad varan tillkommit för att konsumenter ska kunna använda sin konsumentmakt. När det uppstår en tvist ska det också vara tydligt vilka regler som gäller, så att konsumenter normalt vet vad de kan förvänta sig.

Mål för konsumentpolitiken

Svenska konsumenter ska ha makt över sin konsumtion, kunna använda sina resurser effektivt och ha rätt att veta exakt vad det är man konsumerar. Att fatta välgrundade beslut baserade på korrekt information om produkten, tjänsten eller företaget som tillhandahåller den ska vara en självklar rättighet för konsumenter. Konsumenter ska ha en stark ställning på hela marknaden och kunna känna sig trygga när de konsumerar. Viktigt är också att konsumtion i samhället, totalt sett, är hållbar ur samtliga perspektiv. Det gäller såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt. Därför ska alla dessa perspektiv finnas med i den konsumentpolitiska målsättningen och vara jämställda varandra. Målet för konsumentpolitiken är att alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt.

Ursprungsmärkning

Ursprungsmärkningen är viktig ur många olika aspekter. Konsumenter ska ha möjlighet och tillräcklig information för att kunna göra aktiva val när de handlar eller utnyttjar en tjänst. Detta för att kunna välja bort en sämre vara eller tjänst som inte når upp till de krav konsumenten ställer. Viktigt är också att kunna välja vad man vill stödja genom sin konsumtion, inte minst när det gäller jordbruksprodukter. Ursprunget har en avgörande

betydelse även för andra varor samt vilka regler som gäller för produktionen. Stor skillnad kan gälla mellan kött som är producerat i Danmark eller i Sverige trots att det handlar om två närliggande grannländer.

För att konsumenten ska kunna göra medvetna val är det väsentligt att veta i vilket land en vara är tillverkad eller producerad. Därför ska alla produkter som importeras till Sverige märkas med sitt huvudsakliga ursprungsland innan försäljning. I det fall ursprunget gäller flera länder så bör märkningen visa vilka huvudsakliga länder som stått för ursprunget, var det färdigställt samt var den största delen av varan kommer ifrån. Märkningen ska inte vara utformad så att den utelämnar viktig information och den typen av övergripande märkning som används för varor från exempelvis EU, det är inte tillräckligt. Märkningen ska alltid ge konsumenten information om vilka nationella regler som gäller för produktionen och de anställdas villkor.

Märkning av produkter från slakt utan bedövning

Många svenska konsumenter äter i dag kött från djur som halal- eller kosherslaktats, ofta helt utan vetskap. Slaktmetoderna innebär kortfattat att djuren avlivas och avblodas helt utan bedövning, vilket innebär ett utdraget dödsförlopp med onödigt lidande, smärta och ångest för djuret. Eftersom det tycks finnas en marknad för dessa produkter och därmed också ekonomiska incitament, blir det allt vanligare att köttproducenter övergår till dessa slaktmetoder. Andelen kött som slaktats med dessa båda slaktmetoder ökar. I vissa producentländer slaktas till exempel allt får- och lammkött med detta tillvägagångssätt. I en rapport från EU-kommissionen framkommer det att närmare 75 procent av nötkreaturen inom EU slaktas utan bedövning.

För att stärka konsumentmakten ska alla produkter som saluförs i Sverige och kommer från djur som slaktats utan bedövning märkas tydligt. Sverige ska i EU driva frågan om att produkter från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom hela EU.

Innehållsförteckning på alkoholhaltiga drycker

Som konsument ska man inte bara ha rätt att veta vad man köper utan även vad man dricker och äter. Det är därför viktigt att produkters ursprungsmärkning och innehållsförteckning stämmer överens med vad konsumenten vill ha och behöver veta. I dag görs skillnad på kraven om innehållsförteckning beroende på produkt. För alkoholhaltiga produkter med högre alkoholhalt än 1,2 volymprocent krävs ingen redovisning av ingredienser eller näringsdeklaration.

EU:s lagstiftning, som gäller i Sverige, tillåter exempelvis 63 olika tillsatser och processhjälpmedel vid tillverkning av vin utan att dessa på något sätt behöver deklarerars.

Konsumenterna ska ha rätt att få kunskap om vad deras vin och övriga alkoholhaltiga drycker innehåller, i likhet med övriga livsmedel. Därför ska innehållet i alla livsmedelsprodukter redovisas och tydliggöras för konsumenten.

Ursprungsmärkta menyer

Som konsument bör man ha rätt att veta vad man köper på restaurang. Det är givetvis alltid möjligt att fråga personalen men det kan ibland uppfattas som omständligt och många avstår av olika skäl. Därför bör det framgå av menyn vilket ursprung huvudingrediensen i maträtten har, då det har avgörande betydelse för hur mycket och vilka restprodukter man kan förvänta sig konsumera och hur villkoren ser ut för de som producerat maten.

Ett exempel där det kan skilja mycket mellan producentländer är antibiotikaanvändandet i köttproduktion. Regler för djurhållning, arbetsvillkor och besprutningsgrad behöver konsumenten också för att kunna göra medvetna val.

Krav på produktursprung ska införas på menyer, för ökad konsumentmakt.

Handla svenskt

Det är eftersträvansvärt att konsumenter väljer närproducerade produkter som har lång hållbarhet, eftersom det ger mindre påverkan på miljön. Svenska produkter är ofta kända för att hålla god kvalitet och hålla länge samt att närproducerade produkter orsakar minimal miljöpåverkan för transporter. Att handla svenskt kött innebär förutom kortare transporter även bättre villkor för djuren och ökat stöd till svenska företagare.

Konsumtion ska bidra till social hållbarhet. Det gäller i första hand rättvisa villkor för de som producerar de varor vi använder och att vår konsumtion inte bidrar till barnarbete och miljöförstörande. Även i detta avseende är det Sverigedemokraternas mening att det så långt det är möjligt är bäst att välja svenskproducerat. Genom att upplysa konsumenter om fördelarna med att välja svenskproducerade varor och genom att välja svenskproducerat i offentliga inköp gynnas svenska företag och deras konkurrenskraft.

Barn som konsumenter

Även om barn i lägre åldrar inte gör inköp i särskilt hög grad själva, så är de i allra högsta grad konsumenter. Därför är det viktigt att de regler som omfattar konsumenter tar extra hänsyn till produkter avsedda för barn.

Eftersom barn och unga ofta har svårare än vuxna att sälla och vara kritiska till de budskap de möter kan de anses som extra mottagliga för reklambudskap. Därför behöver reglerna för reklam riktad till barn vara skarpare än det som gäller i dag. Företag ska inte skicka direktreklam till någon under 16 år. Barn under 12 år ska slippa reklam före och efter tv-program riktade till deras åldersgrupp, enligt svensk lagstiftning. Detta gäller dock endast för tv-sändningar från Sverige. Det resulterar i att många tv-kanaler använder plattformar utanför Sverige, där andra lagar gäller.

En utveckling där barn spenderar mer och mer tid i den digitala världen pågår. I dagsläget saknas förbud mot riktad barnreklam på internet och i appar. Inte sällan innehåller appar, med barn som målgrupp, så kallade ”köp inuti app”, vilket får anses utgöra indirekt köppuppsmaning. Detta kan orsaka köptryck hos både barn och föräldrar. Här behöver även den svenska lagstiftningen uppdateras så att konsumentskyddet för framför allt barn och unga följer den digitala utvecklingen.

Sverige ska inte bara försvara sin rätt till hårdare lagar mot marknadsföring riktad mot barn, utan även inom EU verka för att kraven i denna lagstiftning utgör en miniminivå i hela Europa.

Underlätta aktiva val

Sverigedemokraternas konsumentpolitik utgår till stor del från den lilla människans perspektiv. Ett välfungerande samhälle där lagar och regler är logiska och så enkla som möjligt att förstå eftersträvas. Som konsument behöver man känna en trygghet och ha möjlighet att få den information som behövs för att fatta bra och korrekta beslut i varje situation. Parallellt med att näringslivet har goda villkor och att det finns en välfungerande konkurrens behöver konsumenternas villkor kontinuerligt utvecklas. Konsumenten ska ha möjligheten att göra aktiva val.

Det behöver utredas om lagstiftningen kan utvecklas, så att onödiga regler och avtalstider förhindras. Detta så att konsumenter inte fastnar i långa bindningstider, vilket i sin tur leder till att konsumenten inte i praktiken har möjlighet att göra aktiva val på grund av inlåsnig.

Att byta mobilabonnemang är i dag enkelt då konsumenterna har rätt att medföra sitt gamla telefonnummer till den nya operatören. Detta beror framför allt på att mobiltelefonnumren är standardiserade, vilket rent tekniskt möjliggör medflyttning. Banktjänster är däremot inte standardiserade på likvärdigt sätt. Bankerna har inte samma format och syntaxer för de tjänster de erbjuder, vilket förhindrar flyttning. Den som vill byta bank kan naturligtvis enkelt öppna ett kundengagemang i ny bank vid sidan om den befintliga banken, men bankkontonummer kan inte enkelt flyttas över. Dessutom är det omöjligt att medföra clearingnummer eftersom dessa av tradition är knutna till det fysiska bankkontoret. Av den anledningen föreslås en utredning om clearing- och bankkontonummer kan ersättas av en standardiserad nummermodell inom Sverige. Syftet ska vara att undersöka om det vore möjligt att skapa flyttbarhet med utgångspunkt från hur bankgirosystemet fungerar i dag. Eftersom byte av bank i regel innebär att tjänster behöver flyttas var för sig och att alla banker inte erbjuder samma tjänster kan detta försvåra byte av bank. Det kan uppfattas vara en alltför krånglig procedur. Regelverket för fullmaktsförfarande vid bankbyte behöver utvecklas, så att fler tjänster kan flyttas enklare och där endast en underskrift genom bank-id eller en vanlig signatur krävs. Detta skulle bidra till att underlätta för bankkunderna och ge dem möjlighet att ställa högre krav på sin bank.

Skärpta regler vid telefonförsäljning

Alla affärer bygger på att två parter är nöjda med uppgörelsen. Så ser det dock inte alltid ut, framför allt inte när det gäller telefonförsäljning. Lagen om telefonförsäljning har ändrats så att telefonförsäljning till privatpersoner har belagts med ett skriftlighetskrav. Detta på grund av de många problemen med telefonförsäljning. Företagare förväntas ha större resurser för att skydda sig mot oönskad telefonförsäljning. Det drabbar små företagare, som inte har större resurser än en normal privatperson och därmed är lika

utsatta. Därför bör krav om ångerrätt och skriftlighetskrav vid telefonförsäljning vara desamma för mindre företag som för privatpersoner.

Försäljning av lotter och spel om pengar som sker genom att telefonförsäljare ringer upp personer med försök till övertalning att köpa lotter är oetiskt. Ofta sker detta med löften om stor möjlig vinst.

Anmärkningsvärt är även att det finns särskilda undantag för politiska partiers försäljning av lotter och spel, vilket möjliggör högst tveksamma upplägg. De lagar som finns ska givetvis gälla även för politiska partier. Lotter och spel ska aldrig säljas på kredit och försäljningen ska inte vara aggressiv.

Åtgärder mot bluffakturor

Ett växande problem förekommer där icke seriösa företag på olika sätt utnyttjar marknadsreglerna på ett oärligt sätt. Därför ska en översyn av regelverken göras. Där det är uppenbart att man satt i system att utnyttja reglerna bör också straffen var kännbara. En översyn behövs också av hur det kan undvikas att regelverk som skapats för handel mellan företag samt mellan företag och privatpersoner utnyttjas av kriminella.

Även reglerna för förenklat tvistemål ska ses över. Detta så att icke seriösa företag inte systematiskt ska kunna undgå rättegångskostnader. Icke seriös försäljning ska dessutom i mycket högre utsträckning hanteras av polis och åklagare, snarare än som avtalsbrott i domstol.

Åtgärder mot ocker

Lagstiftning mot ocker ska förhindra att en säljare eller kreditgivare utnyttjar en kunds okunskap, utsatthet eller oförmåga att bedöma en vara eller tjänsts kostnad. Det har dock visat sig att ocker väldigt sällan leder till åtal eller straff trots att det rimligtvis borde tolkas som ocker.

Ett exempel är då hantverkare begär högre betalning än vad som kan anses rimligt eller gör ett större påslag på varor som säljs än vad som är befogat. Ett annat exempel är annonsering om bostäder där det företag som majoriteten av mäklarfirmorna är anslutna till har en närmast monopolliknande ställning och därför kan ta ut oskäligen avgifter av konsumenterna. Dessa har i många fall inte något annat val än att utnyttja tjänsten om de vill få sin bostad såld.

Numera finns ett rättestak som ska reglera hur mycket ränta som maximalt är möjligt att ta ut. Dock bör Sverige även fortsättningsvis ha en ockerlagstiftning som begränsar möjligheterna att utnyttja konsumenters okunskap eller oförmåga att bedöma riktigheten i kostnader och avtal.

Konsumentverkets stöd till organisationer

Konsumentverket betalar i dag ut stöd till organisationer med stöd av förordningen 2007:954 om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet. För att erhålla stödet krävs enligt förordningen att organisationen är nationell, demokratiskt uppbyggd,

partipolitiskt obunden och bedriver verksamhet utan vinstsyfte. Bidrag får inte ges till en förening som har skatteskulder eller skulder till kronofogden eller som är aktuellt för konkurs eller likvidation. Stödet delas upp i organisationsstöd och verksamhetsstöd. Organisationsbidrag får lämnas till en organisation som har som huvudsakligt syfte att tillvarata svenska konsumenters intressen nationellt eller internationellt, har bedrivit verksamhet i enlighet med ett sådant syfte under minst två år före ansökan om bidrag, är rikstäckande och har minst 1 000 betalande medlemmar. Verksamhetsstöd får lämnas till en organisation vars verksamhet syftar till att stärka svenska konsumenters inflytande på marknader i Sverige. Det stödet får även lämnas till en organisation som verkar inom Europeiska unionen eller andra internationella forum och där representerar svenska konsumenter.

Vid en granskning av de senaste årens utbetalningar visar det sig dock att stödet har betalats ut till organisationer som inte uppfyller kraven i förordningen. Exempelvis har stöd betalats ut till lokala organisationer och andra organisationer där det kan anses tveksamt om det huvudsakliga syftet är att tillvarata konsumenternas intressen. Det är inte heller ovanligt att organisationerna har en tydlig politisk riktning och att deras företrädare öppet uttrycker stöd för vissa politiska inriktningar även om de inte officiellt är knutna till något parti. Detta innebär naturligtvis att deras oberoende kan ifrågasättas.

Kontrollen av organisationer som söker stödet måste skärpas så att skattemedel inte fördelas ut felaktigt. Vikten av politiskt oberoende ska också tydliggöras, för att kunna erhålla stödet.

Bidrag får lämnas till en organisation som är ett samarbetsorgan för flera organisationer enligt förordning 2018:1198. Det här innebär i praktiken att en organisation kan erhålla stöd flera gånger. Dels om de ansöker om stödet själva, dels om de samtidigt tillhör en paraplyorganisation som i sin tur ansöker om stöd. Detta bidrar till en orättvis fördelning. Förordningen behöver ses över för att undvika att samma organisation beviljas stödet flera gånger.

Försäljning av andrahandsbiljetter

Varje år arrangeras många event runt om i landet. Det handlar bland annat om konserter, sportevenemang, festivaler och teater. Det kan vara högt tryck på de populära tillställningarna och köpare behöver ofta vara ute i god tid för att få tag i biljetter. Generellt sett släpps biljetterna många månader före evenemanget. Det är vanligt att biljetter säljs i andra hand, exempelvis då den ursprungliga köparen av olika skäl ångrat sig. Eftersom biljettförsäljaren inte är skyldig att tillämpa ångerrätt vid köp av evenemangsbiljetter och att denne i de fall den förekommer är kort säljs biljetterna ofta vidare i andra hand för att undvika ekonomisk förlust.

Men det förekommer också att både privatpersoner och företag köper upp åtråvärda biljetter för att sälja dem vidare i vinstsyfte. Eftersom en person eller ett företag som säljer biljetter i andra hand kan prissätta efter eget tycke säljs i stort sett alltid andrahandsbiljetter till ett betydligt högre pris än vid förstahandsförsäljning. Detta innebär en försämrad möjlighet att få tag i biljetter för de som vill besöka evenemanget, samtidigt som det också begränsar möjligheten för de som inte kan betala överpriser.

Som konsument är det vanskligt att köpa andrahandsbiljetter. Man riskerar inte bara att få betala ett överpris, utan det är också svårt att veta om biljetten är äkta, om platserna stämmer med det som bokats och om samma biljett sålts till fler personer.

I flera andra länder, exempelvis Danmark och Norge, är det förbjudet att sälja biljetter vidare till ett högre pris än det som arrangören satt. Incitamentet att handla extra biljetter för att sälja dem vidare försvinner därigenom. Ett sådant förbud i Sverige skulle öka konsumentskyddet och hindra oseriösa aktörer.

Likvärdigt konsumentskydd för passagerare

EU-kommissionen har lagt fram ett förslag till ny tågpassagerarförordning, och regeringen har förslagit att Sverige ska verka för att tåg företagen inte ska behöva ersätta passagerare för förseningar i situationer som de inte kan råda över eller förebygga. Exempelvis kan det gälla vid förseningar på grund av extrem väderlek eller olyckor, terrorattentat och liknande händelser, så kallat force majeure.

Vid resor med flyg gäller flygpassagerarförordningen vars villkor är bättre ur konsumentsynpunkt. Där gäller att passagerare som påbörjar sin resa från en flygplats inom EU eller landar i ett EU-land och flygbolaget har sitt säte inom EU alltid har rätt till en ny biljett eller återbetalning av den samma om flyget blir inställt eller försenat mer än 5 timmar, oavsett anledning.

De som önskar ska kunna välja att resa med tåg i stället för flyg. Konsumentskyddet ska även vara likvärdigt oavsett vilket av färdsmittan man väljer. Därför säger vi nej till en tågpassagerarförordning som försämrar för konsumenterna genom att inte erbjuda ersättning på samma sätt som vid resor med flyg.

Angelica Lundberg (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Linda Lindberg (SD)

Yasmine Eriksson (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Roger Hedlund (SD)

Sara Gille (SD)

Cassandra Sundin (SD)